

CRVENI APRIL

SANTJAGO RONKALJOLO

Prevela sa šanskog
Ljiljana Popović Anđić

Laguna

Naslov originala

Santiago Roncagliolo

ABRIL ROJO

Copyright © Santiago Roncagliolo, 2006

Translation copyright © 2013 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Za Rosu,
jer ja sam
odande gde si ti*

knjiga br. 8

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Posmatrajte orgiju korupcije koja guši zemlju;
glad što uništava jedne i sitost od koje pucaju drugi;
razgovarajte sa ljudima koji idu peške, posmatrajte one
na konjima*

*...Tako će se objasniti to nasilje...
A ako nećete sadašnja objašnjenja,
pročitajte ponovo Jevanđelje po Mateju (21:12,13)
i naći ćete hiljadugodišnje objašnjenje
gneva koji mnogi ljudi na zemlji smatraju svetim.*

EFRAIN MOROTE,
rektor Nacionalnog univerziteta San Kristobal u Uamangi

*Mi smo ljudi puni vere...
Na Četvrtoj plenarnoj sednici obećali smo da ćemo se
suprotstaviti krvoproliću...
Sinovi naroda nisu mrtvi, žive u nama i titraju u nama.*

ABIMAEL GUSMAN,
lider Sendero Luminosa

*Rat je svet, njegova institucija je božanska
I jedan od svetih zakona sveta.
Održava u ljudima sva velika osećanja,
Kao što su čast, nesebičnost, vrlina i hrabrost,
I jednom rečju, sprečava ga da upadne
U najodvratniji materijalizam.*

HELMUT FON MOLTKE,
citiran u senderističkom letku „O ratu: poslovice i citati“

Sadržaj

Četvrtak, 9. mart	11
Nedelja, 12. mart – utorak, 21. mart	35
Četvrtak, 6. april – nedelja, 9. april.	79
Ponedeljak, 10. april – petak, 14. april.	124
Subota, 15. april – sreda, 19. april	179
Četvrtak, 20. april	217
Petak, 21. april	241
Subota, 22. april – nedelja, 23. april	279
Sreda, 3. maj	307
<i>Beleška autora</i>	313
O autoru	315

Četvrtak, 9. mart

Na dan 8. marta 2000. godine, u sredu, dok se nalazio u blizini svoje kuće u mestu Kinua, Hustino Majta Karaso (31) pronašao je leš.

Kako je saopštio nadležnim vlastima, davalac izjave je već tri dana bio na karnevalu u spomenutom naselju, gde je učestvovao na seoskoj igranci. Usled te okolnosti, tvrdi da se ne seća gde se nalazio prethodne noći, niti dveju prethodnih, kada je, prema sopstvenoj izjavi, popio velike količine alkoholnih pića. Tu verziju nije mogao da potvrdi nijedan od 1.576 stanovnika mesta koji tvrde da su takođe bili u alkoholizovanom stanju tokom prethodna 72 sata povodom navedene proslave.

Spomenuti Hustino Majta Karaso (31) izjavljuje da je osmog ujutro bio na lokalnom trgu zajedno sa Manuelčom Pačasom Ispihujem (28) i Deolindom Paukarom Kisperom (32) koji to nisu mogli da potvrde. Potom je, kako izjavljuje, postao svestan svojih radnih obaveza u prodavnici *Moj Peru* gde obavlja dužnost prodavca. Ustao

je i krenuo ka pomenutom objektu, ali je na pola puta bio žrtva iznenadnog napada iscrpljenosti i odlučio je da se vrati kući na zasluženi počinak.

Pre nego što je stigao do svojih vrata, napad je postao jači, te je spomenuti ušao u kuću svog komšije Nemesija Limante Uamana (41) kako bi se odmorio pre no što pređe preostalih petnaest metara do vrata svoje kuće. Kada je ušao u objekat, kako izjavljuje, nije primetio ništa sumnjivo niti je ikoga sreo, tako da se preko dvorišta uputio pravo u staju, gde je legao. Izjavljuje da je tamo proveo sledećih šest sati sam. Nemesio Limanta Uaman (41) odbacio je njegovu verziju tvrdeći da je u dvanaest sati iznenadio pri izlasku iz staje mladu Teofilu Senteno de Paukar (23), suprugu Deolinda Paukara Kispera (32), prema svedocima obdarenu pozamašnom pozadinom i velikim karnalnim apetitom, ali to su, naime, demantovali kako njen suprug tako i spomenuti Hustino Majta Karaso (31).

Sat kasnije, u trinaest časova, u trenutku kada se protezao da se rasani, davalac izjave kaže da je dotakao neko grubo i kruto telo, napola sakriveno slamom. Verujući da je možda reč o sakrivenoj kutiji s novcem, vlasništvu vlasnika objekta, davalac izjave je odlučio da pristupi iskopavanju. Zamenik okružnog tužioca je kako dolikuje ukorio davaoca izjave zbog očiglednih loših namera, na šta je Hustino Majta Karaso (31) odgovorio pokazujući istinsko kajanje, izjavivši da će se potom ispovediti svešteniku Hulijanu Gonsalesu Kaskinjanu (65), parohu spomenutog mesta.

Približno u trinaest časova i deset minuta, davalac izjave je zaključio da je predmet suviše veliki da bi bio kutija i

da više liči na spaljen, crn i lepljiv torzo. Sklonio je potom poslednje komadiće slame koji su ga pokrivali, pronašavši nepravilnu površinu probušenu raznim rupama. Otkrio je, kako saopštava, da jedna od tih rupa predstavlja usta puna crnih zuba i da su u produžetku tela još ostali deliци materijala od košulje, isto tako spaljene i izmešane sa kožom i pepelom tela izobličienog vatrom.

Približno u trinaest časova i petnaest minuta, užasnuti krici Hustina Majte Karasa (31) probudili su ostalih 1.575 stanovnika mesta.

To se konstatuje ovim aktom koji 9. marta 2000. potpisuje u provinciji Uamanga*

Feliks Čakaltana Saldivar,
zamenik okružnog tužioca

* Uamanga je jedna od jedanaest provincija Perua. Često se taj naziv odnosi i na glavni grad provincije – Ajakučo. (Prim. prev.)

Tužilac Čakatlana stavio je tačku sa izrazom sumnje na usnama. Ponovo ga je pročitao, obrisao jednu kvačicu i dodao zarez crnim mastilom. Tako je. To je bio dobar izveštaj. Poštovao je sve propise. Precizno je birao glagole i nije upadao u uobičajenu razuzdanu upotrebu prideva u pravničkim tekstovima. Izbegavao je reči sa slovom ñ jer je njegova mašina „oliveti“ iz '75. izgubila ñ – ali je znao dovoljno reći da mu ove ne bi bile potrebne. Mogao je da napiše „cónyuge“ umesto „señor esposo“, ili „amancer“ umesto „mañana“.* Zadovoljno je ponovio sebi da u njegovom srcu čoveka od zakona postoji pesnik koji želi da izađe.

Izvadio je papir iz valjka, sklonio indigo za buduće spise i stavio svaku kopiju dokumenta u sopstveni koverat: jedan za arhivu, jedan za krivični sud, jednu za dosije i jedan za komandu vojne oblasti. Trebalo je još

* Šp.: „Supružnik“ umesto „gospodin suprug“, „zora“ umesto „jutro“.
(Prim. prev.)

da doda izveštaj patologa. Pre nego što je otišao u policijsku stanicu napisao je još jednom – kao i svakog jutra – molbu da mu se pošalje materijal kako bi dobio novu pisaću mašinu, dve olovke i pakovanje indiga. Poslao je već 36 molbi i čuvao je potpisane priznanice za sve. Nije hteo da bude agresivan, ali, ako materijal ne stigne brzo, mogao bi da započne administrativni postupak kako bi ga odlučnije tražio.

Nakon što je lično odneo molbu i dao da se potpiše priznanica, izašao je na Trg oružja. Zvučnici postavljeni na sva četiri ćoška trga oglašavali su život i rad uglednih stanovnika Ajakuča kao deo kampanje Ministarstva Predsedništva da se provincija nadahne otadžbinskim vrednostima: don Benigno Uaranga Sespedes, čuveni doktor iz Ajakuča, studirao je na Nacionalnom univerzitetu San Markos i posvetio je život mudroj medicinskoj nauci u kojoj je pozhneo razne pohvale i mnoge počasti. Don Paskual Espinosa Čamočumbi, ugledni advokat iz Uante, istakao se svojom željom da pomogne provinciji kojoj je ostavio u amanet bistu oslobodioca Bolivara. Za zamenika okružnog tužioca Feliksa Čakaltanu Saldivara, ti životi svečano obznanjeni na Trgu oružja bili su uzori koje je valjalo slediti, primeri sposobnosti njegovog naroda da napreduje uprkos nemaštini. Pitao se da li će jednog dana, kao znak priznanja za neumorni rad u prilog pravde, njegovo ime zaslužiti da bude ponavljano preko tih zvučnika.

Prišao je jednom štandu sa novinama i zatražio list *Komersio*. Prodavac mu je rekao da tog dana list nije stigao u Ajakučo, ali da ima jučerašnje izdanje. Čakaltana ga je kupio. Ništa ne može da se promeni mnogo preko noći,

pomislio je, svi dani su u načelu isti. Zatim je nastavio put u policijsku stanicu.

Dok je hodao, leš iz Kinaua izazvao mu je neodređenu mešavinu ponosa i uznemirenosti. To mu je bila prva žrtva ubistva za godinu dana od njegovog povratka u Ajakučo. To je bio znak napretka. Do tog trenutka, svaki smrtni slučaj išao je iz bezbednosnih razloga direktno u Vojni sud. Tužilaštvo je dobijalo samo svađe pijanaca ili slučajeve kućnog zlostavljanja, u najbolju ruku neko silovanje, često supruga nad suprugom.

Tužilac Čakaltana tu je video problem kategorizacije zločina i štaviše, poslao je krivičnom sudu Uamange dopis na tu temu, na koji još nije dobio odgovor. Po njegovom mišljenju, ta praksa u zakonitom braku nije mogla da se nazove silovanjem. Supruzi ne siluju svoje supruge: obavljaju svoju dužnost. Ali tužilac Feliks Čakaltana Saldivar, koji je razumeo ljudsku slabost, obično je pokretao proces pomirenja strana i obavezivao supruga da obavlja svoju bračnu dužnost ne nanoseći nikakvu povredu. Tužilac se setio svoje bivše supruge Sesilije. Ona se nikad nije žalila, barem ne na to. Tužilac se prema njoj odnosio s poštovanjem, jedva da ju je doticao. Ona bi se zaprepastila kada bi videla dimenzije slučaja s lešom. Jednom u životu bi mu se divila.

Na prijavnici policijske stanice, jedan usamljeni narednik čitao je sportski list. Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar prišao je zvonkim koracima i nakašljao se.

– Tražim kapetana Pačeka.

Narednik je podigao pogled pun dosade. Žvakao je drve šibice.

– Kapetana Pačeka?

– Tako je. Treba da obavimo krajnje važan zadatak.

Tužilac se predstavio. Činilo se da je naredniku neprijatno. Pogledao je u stranu. Tužiocu se učinilo da vidi nekoga, nečiju senku. Možda je grešio. Narednik je zapisao tužiočeve podatke i zatim izašao sa prijavnice s papirom. Tužilac je čuo kako se njegov glas meša s drugim u susednoj sobi, ne mogavši da razazna šta su govorili. U svakom slučaju, pokušavao je da ne čuje. To bi predstavljalo narušavanje institucionalne komunikacije. Narednik se vratio posle osam minuta.

– Znete... danas je četvrtak, doktore. Četvrtkom kapetan dolazi samo po podne... Ako dođe... jer i on ima razne obaveze...

– Ali postupak nalaže da zajedno odemo po nalaz veštaka u vezi sa nedavno ubijenim... i dogovorili smo se da...

– ...a i sutra je komplikovan dan, doktore, jer je u nedelju parada i treba se pripremiti.

Tužilac je pokušao da ponudi neoboriv argument:

– ...Ali... počivši ne može da čeka...

– Taj više ništa ne čeka, doktore. Ali ne brinite, preneću kapetanu da ste se pojavili lično u našim kancelarijama u vezi sa dotičnom žrtvom.

Ne znajući tačno kako, zamenik okružnog tužioca je dopustio da ga reči podređenog dovedu do izlaza. Hteo je da odgovori, ali već je bilo kasno da nešto kaže. Bio je na ulici. Iz džepa je izvadio maramicu i obrisao znoj. Nije bio siguran šta da radi, da li da preskoči proceduru ili da sačeka kapetana. Čekati do ponedeljka, međutim, bilo je suviše. Tražiće mu pravovremeni izveštaj. Ići će

sam. I podneće žalbu Generalnoj administraciji policije, sa kopijom za provincijsko tužilaštvo.

Ponovo je pomislio na leš i to ga je podsetilo na majku. Nije otišao da je poseti. Moraće da svrati do nje u povratku iz bolnice, da vidi je li dobro. Prešao je s jedne strane grada na drugi za petnaest minuta, ušao u Vojnu bolnicu i potražio odeljenje za opekotine ili mrtvačnicu. Zbunio se našavši se među povređenima, pretučenima i napaćenima. Odlučio je da upita jednu medicinsku sestru koja je sa kompetentnim autoritetom upravo ispraćala dva starca.

– Tražim doktora Faustina Posadasa, molim vas.

Medicinska sestra ga je prezirno pogledala. Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar se pitao da li je potrebno da istakne svoju funkciju. Medicinska sestra je ušla u neku kancelariju i pet minuta kasnije ponovo izašla.

– Doktor je izašao. Sedite da ga sačekate.

– S... samo sam došao po jedan papir. Potreban mi je jedan policijski forenzički izveštaj.

– Ja uglavnom nisam u toku. Ali sedite, molim vas.

– Ja sam okružni tuž...

Nije vredelo. Medicinska sestra je izašla da pomogne nekoj ženi koja je vrištala od bola. Nije bila povređena. Samo je vrištala od bola. Tužilac je seo između jedne starije gospoje koja je kukala na kečuanskom i policajca sa krvavom posekotinom na ruci. Otvorio je novine. Naslov je najavljavao vladin plan krađe na aprilskim izborima. Počeo je da čita sa nezadovoljstvom, razmišljajući kako takve sumnje treba prijaviti Javnom tužilaštvu kako bi se prikladno razjasnile pre no što se objave u štampi izjavujući žalosne nesporedne rezultate.

Kada je okrenuo stranu, učinilo mu se da ga regrut na ulazu posmatra. Ne. Više ne. Skrenuo je pogled. Možda ga nije ni gledao. Nastavio je da čita. Otprilike svakih šest minuta neka medicinska sestra bi se pojavila na nekim vratima i prozivala osobe u sali, čoveka bez ruku ili dečaka sa dečjom paralizom koji je napuštao svoje mesto stenjući od bola i uzdišući od olakšanja. Na trećoj strani, tužilac je osetio da policajac pored njega pokušava da čita preko njegovog ramena. Kad se okrenuo, policajac je zadubljeno posmatrao svoju ranu. Čakaltana je zatvorio novine i stavio ih na krilo, lupkajući prstima po hartiji da se zabavi dok čeka.

Doktor Posadas nije dolazio. Tužilac je hteo da kaže nešto medicinskoj sestri, ali nije znao šta. Podigao je pogled. Ispred njega je jedna devojka jecala. Lice joj je bilo namodreno i crveno, a jedno oko potpuno natečeno. Oslanjala je izmučeno lice na majčino rame. Činilo se da je neudata.

Čakaltana se pitao šta da se pravno radi sa silovanim neudatim ženama. U početku je tražio zatvor za silovatelje, u skladu sa zakonom. Ali oštećene su se bunile: ako napasnik ode u zatvor, ne može da se uda za njega da povрати izgublenu čast. Nametala se, dakle, potreba da se izvrši reforma krivičnog zakona. Zadovoljan svojim rezonovanjem, tužilac je rešio da krivičnom sudu Uamange pošalje nov dopis na tu temu, podstičući ih pritom da mu daju odgovor na prvi. Neki pištavi glas sa severnjačkim naglaskom trgao ga je iz razmišljanja:

– Tužilac Čakaltana?

Neki oniži čovek s naočarima, loše obrijan i masne kose, jeo je čokoladu pored njega. Lekarski mantil mu

je bio isflekan senfom, sosom i nečim smeđim, ali su mu ramena bila čista kako bi belinom prikrila perut koja se osipala iz glave.

– Ja sam Faustino Posadas, forenzičar.

Pružio mu je ruku umrljanu čokoladom i tužilac ju je stegao. Zatim ga je poveo mračnim hodnikom punim bolova. Neke osobe su mu prilazile stenjući, tražeći pomoć, ali lekar ih je jednim pokretom slao u salu, kod medicinske sestre molim vas, ja pregledam samo mrtve.

– Nisam vas ranije video – rekao je lekar dok su ulazili na novo odeljenje, sa drugom čekaonicom. – Jeste li iz Lime?

– Iz Ajakuča sam, ali sam odmalena živeo u Limi. Premešten sam pre godinu dana.

Patolog se nasmejao.

– Iz Lime u Ajakučo? Mora da se niste lepo ponašali, gospodine Čakaltana... – zatim se nakašljao. – Ako... dozvolite da tako kažem.

Zamenik okružnog tužioca nikad se nije loše ponašao. Nije učinio ništa loše, nije učinio ništa dobro, nikad nije učinio ništa što nije određeno pravilima njegove institucije.

– Ja sam tražio premeštaj. Moja gospođa majka je ovde i nisam dolazio dvadeset godina. Ali sad kad nema terorizma, sve je mirno, zar ne?

Patolog se zaustavio pred nekim vratima ispred sale pune porodilja na akušerskom odeljenju. Prebacio je čokoladu u drugu ruku i izvadio iz džepa neki ključ.

– Mirno, naravno.

Otvorio je vrata i ušli su. Posadas je uključio bela neon-ska svetla koja su malo treptala pre no što su se sasvim upalila. Jedno od njih je nastavilo da isprekidano treperi.

U prostoriji se nalazio krevet prekriven čaršavom. A ispod čaršava nešto. Čakaltana se trgao. Molio je boga da je to samo sto.

– Ja sam... došao samo po odgovarajući doku...

– Zapisnik, da.

Doktor Posadas je zatvorio vrata i prišao pisaćem stolu. Počeo je da prevrće papire.

– Mislio sam da je ovde... Trenutak, molim vas...

Nastavio je da prevrće. Čakaltana nije mogao da skine pogled sa čaršava. Lekar je primetio. Upitao je:

– Jeste li ga videli?

– Nisam! Ja sam... prikupio izjave policajaca koji su bili na dužnosti.

– Policajaca? Nisu ga ni videli.

– Kako?

– Naredili su vlasniku lokala da stavi telo u kesu pre nego što su ušli. Ne znam šta su mogli da kažu.

– Ah.

Posadas je načas prestao da kopa po papirima. Okrenuo se ka tužiocu.

– Trebalo bi da ga vidite.

Čakaltana je pomislio da njegov zadatak već suviše dugo traje.

– Meni treba samo izv...

Ali lekar je prišao stolu i skinuo pokrivač. Ugljenisano telo ih je pogledalo. Imao je, zaista, stisnute zube, ali je u toj crnoj masi ipak moglo je da se prepozna ljudsko poreklo. Nije mirisalo na mrtvaca. Mirisalo je kao petrolejske lampe. Svetlo je zatrepalo.

– Nisu nam ostavili bogzna šta za posao. A? – osmehnuo se Posadas.

Čakaltana se ponovo setio da treba da obiđe majku. Pokušao je da povrati koncentraciju. Obrisao je znoj. Nije bio isti kao pre. Bio je hladan.

– Zašto ga držite na akušerskom odeljenju?

– Nema mesta. Osim toga, svejedno je. Mrtvačnica više nema frižider. Pregoreo je kad su bila isključenja struje.

– Isključenja nema već godinama.

– Ne i u našoj mrtvačnici.

Posadas se vratio pisaćem stolu sa papirima. Čakaltana je obišao ležaj pokušavajući da gleda na drugu stranu. Telo nije bilo spaljeno ujednačeno. Iako je lice i dalje imalo izvesne crte, obe noge su se pretvorile u jedan jedini mračni produžetak. Sa gornje strane virile su neke krive izrasline, kao grane nekog skamenjenog žbuna. Čakaltana je osetio mučninu, ali je pokušao da sakrije nešto tako neprofesionalno. Posadas je uperio u njega svoje kose, nepoverljive pacovske okice.

– Vi ćete da vodite istragu? A vojnici?

– Gospoda iz oružanih snaga – ispravio ga je tužilac – nemaju zašto da intervenišu. Ovaj slučaj ne spada u vojnu nadležnost.

Posadas kao da se iznenadio čuvši to. Rekao je odsečno:

– Svi slučajevi spadaju u vojnu nadležnost.

U Posadasovom tonu bilo je nečeg izazivačkog. Čakaltana je pokušao da upotrebi svoj autoritet.

– Još treba izvršiti proveru slučaja. Tehnički, još bi moglo da bude reči o nesreći...

– Nesreći?

Oteo mu se opor smeh koji ga je naterao na kašalj i pogledao je leš kao da hoće s njim da podeli šalu. Bacio je na pod omot čokolade i izvadio kutiju cigareta. Ponudio

je jednu tužiocu, koji je jednim pokretom odbio. Patolog je pripalio, izbacio dim drugim kašljem i rekao ozbiljnim tonom:

– Muškarac između četrdeset i pedeset godina, kako se čini. Beo, barem beličast. Pre dva dana je bio viši.

Zamenik okružnog tužioca osetio je obavezu da pokaže profesionalnu hladnokrvnost. Bilo mu je hladno. Drhtavo je rekao:

– Postoji li... neki trag o identitetu nastradalog?

– Nisu preostale ni fizička obeležja ni lične stvari. Ako je imao ličnu kartu, mora da je tu negde unutra.

Čakaltana je posmatrao telo koje kao da se raspadalo dok ga je gledao. Neka crna smesa mu je prožela pamćenje.

– Zbog čega isključujete nesreću?

Posadas kao da je čekao to pitanje sa milostivim ponosom, kao profesor pred glupavim dečakom u razredu. Ustao je od stola i stao pored ležaja i počeo da izlaže pokazujući razne delove tela.

– Prvo su ga polili kerozinom i zapalili. Ima ostataka goriva na celom telu...

– Mogao je da strada u nekom požaru. Neko se uplašio da prijavi i sakrio je telo. Seljaci se često plaše da policija...

– Ali to im nije bilo dovoljno – nastavio je Posadas, kao da ga nije čuo. – Pa su ga zapalili još.

Pustio je da tišina prida veću dramatičnost njegovim rečima. Njegov pacovski pogled čekao je Čakaltanino pitanje:

– Kako još?

– Niko ne ostaje u ovom stanju samo zato što su ga zapalili, gospodine tužioče. Tkivo je otporno. Mnogi ljudi

prežive čak i totalne opekotine od goriva. Saobraćajne nesreće, šumske požare... Ali ovo...

Udahnuo je dim i ispustio ga na ležaj, u visini crnog lica. Kao da je pušio onaj što je ležao. Svetlo je zatreperilo. Lekar je zaključio:

– Nikada nisam video nikoga tako ugljenisanog. Nikada nisam video ništa tako ugljenisano.

Vratio se svojim papirima ne pokrivši žrtvu. Ispod jedne lampe nalazio se izveštaj koji je tražio. Pružio ga je tužiocu. Stranica je na jednom uglu bila umrljana čokoladom. Čakaltana je bacio brz pogled i utvrdio da nedostaju tri kopije, ali pomislio je da može sam da ih napravi, to nije veliki propust. Oprostio se jednim pokretom. Hteo je brzo da izađe.

– Ima još nešto – zaustavio ga je patolog. – Vidite ovo? Ove jezičke kao kandže sa strane? To su prsti. Iskrive se ovako od toplote. Ima ih samo na jednoj strani. Zapravo, ako dobro pogledate, telo kao da je nije uravnoteženo. Teško je primetiti na prvi pogled u ovakvom stanju, ali ovaj čovek nije imao jednu ruku.

– Bogalj.

Čakaltana je stavio papir u tašnu i zatvorio je.

– Ne. Nije bio bogalj. Bar ne do utorka. Ima ostatka krvi oko ramena.

– Možda se povredio?

– Gospodine tužioče, odsekli su mu desnu ruku. Ili su je iščupali ili su je odsekli sekirom, možda pretesterisali. Potpuno su presekli kost i meso. Ni to nije lako. Kao da ga je napao zmaj.

To je bila istina. Deo koji je ogovarao ramenu izgledao je ulegnut, kao da tamo više nema zgloba, kao da

više nema šta da se uzglobi. Čakaltana se pitao kako li su to uradili. Zatim je rešio da je bolje da se to više ne pita. Svetlo je ponovo zatreptalo. Tužilac je prekinuo tišinu:

– Dobro, pretpostavljam da sve to stoji u izveštaju...

– Sve. Uključujući i ovo sa čelom. Jeste li mu videli čelo?

Čakaltana je pokušao da nešto pita kako ne bi video čelo. Pokušao je da smisli neku temu. Lekar nije skidao pogled s njega. Na kraju je slagao:

– Da.

– Glava kao da mu je bila dalje od izvora toplote, ali ne iz nepažnje. Nakon što ga je spalio, ubica mu je usekao krst na čelu vrlo velikim nožem, možda mesarskim.

– Vrlo zanimljivo...

Čakaltana je osetio vrtoglavicu. Pomislio je da je vreme da ode. Hteo je da se pozdravi profesionalno, kako dolikuje:

– Poslednje pitanje, doktore Posadase. Gde se telo može spaliti do te mere? U peći za hleb... u eksploziji plina?

Posadas je bacio cigaretu na zemlju. Zgazio ju je i pokrio telo. Zatim je izvadio novu čokoladu. Zagrizao je pre no što je odgovorio:

– U paklu, gospodine tužioče.

nekad pričam snjima. uvek.
 pamte me. i ja pamtim nji jer sam bio jedan od nji.
 još sam.
 al sad pričaju više. tražu me. tražu stvari. prelaze svojim
 vrelim jezicima po mojim ušima. hoće da me dotaknu.
 povređuju me.
 to je znak.
 to je čas. da. dolazi.
 zapalićemo vreme i vatra će da stvori novi svet.
 novo vreme za nji.
 za nas.
 za sve.

Kada je zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar napustio bolnicu, nije se osećao dobro. Bio je bled. Teroristi, pomislio je. Samo oni su bili sposobni za tako nešto. Vratili su se. Nije znao kako da digne uzbunu, niti da li treba to da uradi. Obrisao je znoj maramicom koju mu je dala majka. Mrtvac. Njegova majka. Nije mogao da ide kod nje ovakav. Morao je da se smiri.

Hodao je bez cilja. Automatski se vratio na Trg oružja. U glavi mu je treperila slika ugljenisanog tela. Bilo mu je potrebno da sedne i nešto popije. Da. To bi bilo najbolje. Krenuo je ka *Uamanginu*, restoranu u koji je obično odlazio, da popije mate*. Ušao je. U jednom uglu televizor je prenosio piratsku crno-belu kopiju *Titanika*. Iza šanka je stajala devojka od dvadesetak godina. Nije je odmah primetio. Bila je lepa. Seo je.

– Šta biste želeli? – rekla je ona.

– Gde je Luis?

* Vrsta južnoameričkog čaja. (Prim. prev.)

Činilo se da ju je pitanje uvredilo.

– Luis više ne radi ovde. Sad sam ja tu. Ali nisam tako strašna.

Tužilac je shvatio da je pogrešio. Pokušao je da se izvini, ali u tom času iz njegovih usta nije izlazilo mnogo reči.

– Jedan mate, molim vas – bilo je sve što je uspeo da kaže.

Ona se nasmejala. Imala je beo, sićušan i stidljiv osmeh.

– Vreme je ručka – rekla je. – Stolovi su postavljeni za ručak. Morate nešto da jedete.

Tužilac je pogledao preostala četiri stola. Lokal je bio prazan. Nedostajao mu je Luis.

– Onda mi donesite jedan... jednu...

– Pastrmka je odlična.

– Jednu pastrmku. I jedan mate, molim vas.

Devojka je ušla u kuhinju. Nije nosila upadljivu odeću. Delovala je jednostavno u farmerkama i patikama „lobo“. Kosa joj je bila vezana u pletenicu. Tužilac je pomislio da možda, na kraju krajeva, slučaj nastradalog spada u vojnu nadležnost. On nije hteo da se meša u borbu protiv terorizma. Vojska ju je organizovala. Bolje su je poznavali. Pogledao je na sat. Ne bi trebalo dugo da ostane. Majka ga čeka. Devojka se zadržala petnaest minuta i izašla sa prženom pastrmkom i dve polutke krompira u tanjiru. U drugoj ruci je nosila šolju matea. Sve je servirala ljubazno, krajnje pažljivo. Tužilac je pogledao pastrmku. Kao da ga je posmatrala iz tanjira, sva oprljena. Presekao ju je uzduž. Jedna od dve strane mu je izgledala kao krilo koje se otvara, kao ruka. Ostavio ju je. Pokušao je da popije malo matea. Odvojio je lišće koke sa površine kašikom i prineo usnama šolju koja se pušila. Opekao se. Brzo je

spustio šolju na sto. Odjednom mu je bilo veoma vruće. Iza njega se začuo sladak smeh.

– Morate da budete strpljivi – rekla mu je devojka sa šanka.

Strpljenje.

– Ovde je sve sporije, nije kao u Limi – nastavila je ona.

– Nisam iz Lime. Ja sam iz Ajakuča.

Spustila je pogled i ponovo se osmehnula.

– Ako vi tako kažete... – rekla je.

– Ne veruješ mi?

Ceo njen odgovor bio je suzdržan osmeh. Nije ga gledala u oči. On ju je video prvi put. Bila je mršava i vrlo mlada u svojoj bluzi sa volanima.

– Poznaješ li Limu? – upitao ju je.

Ona je odmahнула glavom.

– Ali mora da je lepa – dodala je. – Velika.

Zamenik okružnog tužioca je pomislio na Aveniju Abankaj, sa autobusima koji bljuju dim i džeparošima. Pomislio je na kuće bez vode u četvrti Agustino, na more, na Park legendi* sa tuberkuloznim slonom, na gola i siva brda, na utakmicu koju je gledao između *Bojsa* i *Univerzitetarija*. Na vrata koja se zatvaraju.

Na pust jastuk.

– Velika je – odgovorio je.

– Volela bih da odem – rekla je. – Hoću da učim za medicinsku sestru.

– Bićeš odlična medicinska sestra.

Ona se nasmejala. On takođe. Odjednom je osetio olakšanje. Ponovo je pogledao pastrmku, koja nije prestajala da ga gleda.

* Zoološki vrt u Limi. (Prim. prev.)

- Nije vam se svidela? – upitala je.
- Nije to. Nego... moram da idem. Koliko je?
- Ne mogu da vam naplatim. Ništa niste jeli.
- Ali ti si radila.
- Dođite kad budete gladni. Hrana je prijatna.

Pozdravio se s njom isto tako prijatnim osmehom. Primetio je da odavno nije razgovarao s nekim nepoznatim. U Ajakuču stanovnici nisu razgovarali, i sve su naplaćivali. Nisu imali poverenja. Za razliku od toga, devojčina ljubaznost mu je pokazala koliko se osećao usamljeno u ovom gradu u kojem nije imao prijatelja ni godinu dana posle povratka. Osobe njegovih godina koje je pamtio iz detinjstva otišle su ili su umrle osamdesetih. Tada su imale dvadeset i neku, dobar uzrast za ono prvo i možda najgori za drugo. Pošao je uzbrdo u pravcu svoje kuće. Primetio je da gotovo trči. Kuća mu je bila stara ali dobro očuvana, ista ona u kojoj je živeo kao dete, obnovljena posle nesreće. Ušao je i požurio u sobu u dnu. Otvorio je vrata.

– Majčice?

Feliks Čakaltana Saldivar prišao je komodi gde je njegova majka držala haljine i bižuteriju. Izvadio je suknju i bluzu i stavio ih na krevet. Bio je to lep, mali krevet, sa baldahinom od izrezbarenog drveta.

– Trebalo je da dođem jutros. Žao mi je. Nađen je leš, majčice, morao sam da odjurim na posao.

Doneo je metlu iz kuhinje i brzo pomeo sobu. Zatim je seo na krevet, gledajući u vrata.

– Da li se sećaš gospođe Eufraze? One što je išla s tobom na mate? Razbolela se, majčice. Poslao sam joj Bogorodicu da se oporavi. Moli se i ti za nju. Ja se molim samo malčice.

Osećao je da ga obavija neko toplo i staro isparenje. Pomilovao je čaršave.

– Pomoli se i za današnjeg pokojnika. Ja ću se moliti. Tako će da ode strah... Mislim da se vraćaju teroristi, majčice. Nije sigurno, neću da se brineš, ali ovo je vrlo čudno.

Ustao je i prešao rukom po odeći koju je spustio na posteljinu. Pomirisao je. Imala je miris njegove majke, miris sačuvan mnogo godina. Otvorio je prozor da soba diše. Popodnevno sunce padalo je tačno na majčin krevet.

– Moram da idem. Samo... samo mi je bilo potrebno da ovamo malo svratim. Nadam se da ti ne smeta... Ne smeta ti, je li tako?

Prekrstio se i otvorio vrata da bi se vratio u kancelariju. Bacio je poslednji pogled unutra. Zbolelo ga je da, kao i svakog dana za poslednju godinu, još jednom utvrdi da u toj sobi nema nikoga.

Dok se vraćao u kancelariju, osećao se mirnije, vedrije. Majčina soba ga je opuštala. Provodio je sate zatvoren u njoj. Povremeno bi se, noću, često setio nekog novog detalja, neke fotografije, ukrasne oltarne slike koja je u njegovom detinjstvu bila u sobi njegove majčice. Jurio bi da je potraži na pijaci, naručivao bi je ako nije postojala potpuno ista kopija kao ona iz njegovog sećanja. Malo-pomalo, soba je postala trodimenzionalna slika njegove nostalgije.

Kada je došao do svog pisaćeg stola, našao je koverat sa pozivom na institucionalnu paradu u nedelju. Zapisao je obavezu u rokovnik, napisao žalbu za policiju i napravio kopije forenzičarskog izveštaja za svaki koverat. Na foto-kopijama su tragovi čokolade bili dobro prikriiveni. Izgledalo je kao da su od mastila. Zatim je sastavio dopis

za Ministarstvo energetike i rudarstva tražeći informacije o tome koji bi izvor mogao da proizvede dovoljno toplote da sprži telo. I drugi za mesto Kinua, u kome je tražio da mu pošalju u četiri primerka prijave nestalih osoba sa datumom posle prvog januara tekuće godine.

Proveo je ostatak popodneva baveći se drugim neresenim slučajevima, kao što je prijava jednog građanina protiv komšije, koga je u svojoj izjavi optuživao da je peder. Tužilac je napisao odgovor u smislu da homoseksualnost ni u jednoj varijanti ne predstavlja prestup, prekršaj ni ozbiljan zločin, pošto nije propisana u krivičnom zakonu. Ipak, dodao je, ako neko lice uspostavi odnose sa ljudskom ili pravnom osobom a da nije potvrđena istovremena volja potonje, može da izvrši zločin protiv časti kategorizovan kao silovanje.

Pitao se kako da kazni silovanje muškarca od strane muškarca. Shvatio je da ne bi mogao da ih venča usled nedostatka odgovarajućeg postupka. Možda je situacija zasluživala nov dopis.

Nedelja, 12. mart – utorak, 21. mart